

haar werk dienen voort te zetten. De Raad was hier niet weinig verbolgen over. Hij achtte, in Aalberse's woorden, Winkelmans optreden

'verkeerd en onjuist. Verkeerd, omdat 't onnodig in strijd is met de Grondwet . . . En onjuist omdat, als er een Duits burgerlijk bewind komt, het van groot belang is, dat de Raad van State ingeschakeld blijft.'¹

Hier was het laatste woord niet over gezegd.

★

Nog voor Winkelman de taakverdeling tussen zichzelf en de secretarissen-generaal op schrift gesteld had, was het, niet aan Nederlandse, maar aan Duitse kant tot een merkwaardige poging gekomen om (altijd toch onder Duits oppertoezicht) het college van secretarissen-generaal tot een soort kabinet te promoveren waarbij door sommigen een leidende positie toegedacht werd aan de groot-industrieel dr. F. H. Fentener van Vlissingen. Deze was in '37 voorzitter geworden van de Nederlandse sectie van de *Deutsch-Niederländische Gesellschaft*, een vereniging welke oprichting voorbereid was door de *Dienststelle* van von Ribbentrop (toen nog geen minister van buitenlandse zaken); bij die oprichting had aan Duitse kant het streven naar penetratie van de Nederlandse zaken- en *society*-wereld voorop gestaan. Fentener was voorts president van de Internationale Kamer van Koophandel. Uit niets blijkt dat hij, diep geschokt door de Duitse invasie, er op gebrand was, een zo hoge positie in te nemen. Hoe dat zij, zijn naam werd genoemd.

De poging waar wij op doelen, kwam, zou men kunnen zeggen, uit de Duits-conservatieve hoek. Ondernomen werd zij tegen de achtergrond van de schok der gebeurtenissen – een schok die er toe geleid had dat zich op 15 mei en volgende dagen van brede kringen van het Nederlandse volk een gevoel van opluchting meester gemaakt had, gekoppeld aan gegriefdheid jegens koningin en kabinet. De Duitse militairen hadden niet geplunderd, geroofd of vermoord; er hadden geen pogroms plaatsgevonden; er waren geen massa-arrestaties verricht; het leek alles mee te vallen. Met name de Duitse gezant, *Graf Zech*, meende dat die gevoels situatie een voldoende hechte basis vormde om Nederland zonder veel moeite tot de aanvaarding te brengen, ook innerlijk, van wat hij voor een verstandige, d.w.z. terug-

¹ P. J. M. Aalberse: Dagboek, 21 mei 1940.